

handler spørgsmålet om mindretal på følgende måde:

»I de stater, hvor der findes etniske, religiøse eller sproglige mindretal, må personer, der tilhører sådanne mindretal, ikke forholdes retten til i fællesskab med de øvrige medlemmer af deres gruppe at leve deres eget kulturliv, at bekende sig til og udøve deres egen religion eller at benytte deres eget sprog.«

Der er ved denne bestemmelse søgt skabt en beskyttelse af etniske, religiøse og andre mindretal. Artiklen sigter imod beskyttelse mod tvangsmæssig kulturel, religiøs eller sproglig assimilering af etniske mindretal.

Endelig skal nævnes, at samme konvention i art. 1 indeholder en bestemmelse om ethvert folks ret til selv at bestemme sin politiske stilling og frit varetage sin økonomiske, sociale og kulturelle udvikling. Bestemmelsen knytter sig til FN-pagtens grundlæggelse om folkenes ligeberettigelse og selvbestemmelse, men giver fortsat ingen vejledning med hensyn til, hvilke mindretalsgrupper der kan gøre krav på status som »folk«.

FN's deklaration om mindretalsrettigheder (Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities), der blev vedtaget af Generalforsamlingen i december 1992, betegner det seneste generelle instrument i FN-regi på mindretalsområdet. Deklarationens sprogbrug går længere end tidligere især i retning af at understrege mindretallenes ret til at være forskellige og til at deltage effektivt i beslutningstagningen både på det nationale og det regionale plan.

Selve deklarationens titel angiver imidlertid, at der fortsat grundlæggende er tale om individuelle rettigheder. Hertil kommer præambelens ord om, at rettighederne skal ses som bidrag til »the political and social stability of States in which they live«, samt i den operative teksts art. 8.4, at intet i deklarationen skal opfattes, som »construed as permitting any activity contrary to the purposes and principles of the United Nations, including sovereign equality, territorial integrity and political independence of States«. Denne deklaration er blevet betegnet som en trædesten for den fortsatte udvikling, men alene den fremhævede ordlyd giver et indtryk af, hvilket ambitionsniveau man reali-

stisk må regne med fortsat at operere på. Med henblik på opfølgning af deklarationen blev der i marts 1995 i FN's menneskerettighedskommission (resolution 1995/24 af 3. marts) truffet beslutning om at nedsætte en særlig arbejdsgruppe, der kan analysere problemerne og fremsætte forslag til forbedringer. Man kunne tænke sig, at denne arbejdsgruppe kunne udvikle sig til et forum, hvortil berørte mindretalsgrupper eller organisationer (NGO'er) kunne henvende sig og gøre opmærksom på problemer.

Et ofte fremsat forslag (blandt andet fra Amnesty International) om en særlig Højkommissær for Menneskerettigheder i FN-regi blev realiseret med en beslutning på Generalforsamlingens 48. samling (resolution nr. 48-141 af 20. december 1993). Højkommissæren (p.t. ecuadorianeren Jose Ayola-Lasso), som tiltrådte i april 1994, har over for Generalforsamlingen ansvaret for alle FN's menneskerettighedsaktiviteter. Indtil nu har institutionen dog været hæmmet af, at der ikke foreligger noget budget, samt af, at der ikke i staben er fornøden ekspertise på mindretalsområdet.

Foruden de spredte bestemmelser i FN-regi vedrørende beskyttelse af mindretal har spørgsmålet været genstand for overvejelser i Europarådet. Ligesom FN har Europarådet sit historiske udgangspunkt i Anden Verdenskrig og kampen mod nazismen. Med sin oprindelige medlemskreds bestående af de vesteuropæiske demokratier er det derfor naturligt, at Europarådet i endnu højere grad end FN som ideologisk udgangspunkt lagde vægten på demokratiet baseret på den enkeltes frihed. I den europæiske menneskerettighedskonvention af 4. november 1950 blev der i art. 14 indføjet en generel formulering om hensyntagen til nationale mindretal. Den pågældende artikel har følgende ordlyd:

»Nydelsen af de i denne konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.«

Betegnelsen »nationale mindretal« i denne artikel er bevidst valgt for at medinddrage sådanne mindretal som f.eks. det danske i Syd-